

Pisanki i palmy wielkanocne w tradycji ludowej

Autor: Tadeusz Śmigieński

Data: 18 kwietnia 2019

Odwiedzając pierwsze w Polsce Muzeum Pisanki w Ciechanowcu, możemy w jednym miejscu zobaczyć 2,5 tysiąca kolorowych eksponatów pochodzących z całego świata. Ale to nie wszystko. W konkursie zorganizowany przez muzeum wzięło udział 589 wykonawców palm wielkanocnych!

Muzeum Pisanki, pierwsze i dotychczas jedyne tego typu miejsce w Polsce, znajduje się w Ciechanowcu. Ten niezwykle zbiór zdobionych jaj zobaczyć można w zabytkowym dworku z 1858 r. na terenie Muzeum Rolnictwa im. Księdza Krzysztofa Kluka.

fot. Artur Warchala

Pisanki łowickie

A wszystko zaczęło się od... jajka

To już 15 lat minęło od otwarcia pierwszego w Polsce Muzeum Pisanki w Ciechanowcu. A jest to wyjątkowe muzeum, w którym zgromadzono zbiory liczące ponad 2500 małych dzieł sztuki. Początek tej niezwyklej kolekcji zaczął się od darowizny 1000 sztuk pięknych eksponatów dla Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu. – *Darowizna otrzymana od **prof. Ireny Stasiewicz-Jasiuk** i jej męża **Jerzego Stasiuka** była na początku ekspozycją stałą* – mówi **mgr inż. Anna Wiśniewska**, z-ca dyrektora muzeum. – *Obecnie zbiory Muzeum Pisanki mieszczą się w zabytkowym dworze na terenie muzeum. Pani profesor, Irena Stasiewicz-Jasiukowa co roku wydawała książeczki poświęcone pisankom pochodzącym z różnych regionów Polski. Obecnie kolekcja liczy ok. 2500 eksponatów a w jej skład wchodzi zbiory z całego świata. Są tu pisanki wykonane różną techniką, z różnych materiałów. Mamy tu okazy wykonane nie tylko z jaj ptasich, ale także z innych materiałów np. z kamienia.*

Pisanki – rodowód

– *Zdobienie jaj było znane już w starożytności. Najstarsze liczą ponad 5000 lat. Są to pisanki z Asyrii, nieco późniejsze pochodzą z Egiptu, Persji, Rzymu, Chin. Chińczycy obdarowywali się kolorowymi jajkami z okazji nadchodzącej wiosny. W Egipcie motywem zdobiącym jajka były skarabeusze. W Sudanie – cytaty z Koranu. Australijscy Aborygeni rzeźbili jaja strusie* – wyjaśnia **Stanisław Kryński**, starszy kustosz-kierownik działu etnograficznego Muzeum Rolnictwa im. K. Kluka w Ciechanowcu. O dużym zainteresowaniu zbiorami świadczy fakt, że rocznie Muzeum odwiedza ok. 70 tysięcy turystów z kraju i około 1500 turystów z zagranicy.

Ciechanowska kolekcja

Zbiór nie składa się tylko z kurzych, kaczych, czy gęsich, ale również z jajek rzadziej, a praktycznie wcale nie spotykanych w formie pisanki. Jakie to jajka? Pawie, łabędzie, bocianie, a nawet tak egzotyczne, jak jaja strusie, pingwinów, emu oraz mew. Przykuwające uwagę są również miniaturowe jajeczka afrykańskiej zięby oraz papugi. W kolekcji znajdują się również drewniane pisanki oraz wykonane z kamieni półszlachetnych. – *Te delikatne dzieła sztuki są wykonywane różnymi technikami* – mówi **Stanisław Kryński**. – *Do najbardziej znanych technik zaliczamy:*

- *technikę grawerowania lub rycia – wydrapywanie ostrym narzędziem motywów na wcześniej pomalowanych jajkach (zazwyczaj są to motywy kwiatowe oraz geometryczne);*
- *technikę aplikacyjną polegającą na oklejaniu wydmuszek. Wydmuszki są oklejone tradycyjnie kolorowym błyszczącym papierem, świecidełkami, czy też koralikami. Niektóre jajka oklejone są sitowiem i przędzą, ale również przeróżnymi ziarnami, np. ryżu, gryki lub nasionami ogórków;*
- *technikę batikową – jajka ozdabiane są woskiem.*

I ty możesz powiększyć kolekcję

Skąd biorą się kolejne eksponaty? Odpowiedź jest prosta – każdy może zostawić swoje dzieła w muzeum. Jednak to czy trafią one do zbioru, to zupełnie inna sprawa. – *O tym, czy trafią na ekspozycję, decyduje opiekun zbiorów – **Wojciech Bogucki**, pracownik Muzeum Rolnictwa – artysta plastyk, pisankarz – wykonawca kilkuset pisanek, przez wiele lat współpracujący z ofiarodawcami* – wyjaśnia **Stanisław Kryński**.

fot. Artur Warchala

Wystawa palm wielkanocnych w Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu

Tradycja palmowa

Z okresem Wielkiej Nocy ścisły związek ma tradycja sporządzania palm. Również Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu podtrzymuje tę tradycję organizując coroczny konkurs na najpiękniejszą palmę. – *W tym roku odbyła się już XII edycja konkursu na wykonanie palmy wielkanocnej – informuje mgr inż. Anna Wiśniewska.* – *Nasze zaproszenie do konkursu kierujemy głównie do szkół, ale mogą w nim uczestniczyć także osoby indywidualne. Warunkiem uczestniczenia w konkursie jest wykonanie palmy wyłącznie z materiałów naturalnych. Nie można również ozdabiać jej elementami roślin chronionych. W tym roku do konkursu zgłoszono rekordową liczbę palm – 589 sztuk. Naszą tradycją jest nagradzanie wszystkich uczestników. Podsumowanie konkursu odbywa się w niedzielę palmową w kościele Trójcy Przenajświętszej w Ciechanowcu. Uczestnicy wraz z palmami biorą udział we mszy a później oddają palmy do muzeum i otrzymują nagrodę. Po Niedzieli Palmowej organizowana jest wystawa stała w naszym kościółku, który jest na terenie skansenu.*